

31 במרץ 2018

לכבוד

תא"ל שרון אפק  
הפרקליט הצבאי הראשי  
בפקס: 03-5694643

-בהול-

שלום רב,

**הנדון: ירי שלא כדין בהפגנות על גבול עזה**

1. אנו פונים אליך פעם נוספת בעניין הוראות הפתיחה באש בגבול עם רצועת עזה. פנייה דחופה זו נשלחת אליך בעקבות התוצאה הקשה של ההפגנות בעזה ביום שישי, 30.3.2018. לפי הפרסומים חמישה עשר מפגינים נורו למוות באותו היום ומאות מפגינים נפצעו. עוד פורסם, כי פרט לאירוע אחד בו נורתה אש חיה לעבר כוחות הצבא בצפון הרצועה, בשאר אירועי היום לא נעשה שימוש בנשק מהצד הפלסטיני. תמונת מצב זו מעלה ספק של ממש לגבי חוקיות הוראות הפתיחה באש על גבול רצועת עזה. בהילותה של הפנייה נובעת מן הפרסומים אודות ההפגנות הנוספות המתוכננות בימים הקרובים. **קיים צורך דחוף לבחון מחדש את הוראות הפתיחה באש בגבול עזה ואת האופן בו הן מתפרשות על ידי הכוחות בשטח, ולהתאימן לדין הבינלאומי.**
2. כמות ההרוגים והפצועים מאש חיה בהפגנות היום מהווה נורת אזהרה של ממש. בהנחה שמרבית החיילים פועלים על פי הנחיות הצבא, הרי שמימדי ההרג והפגיעה המאסיביים במהלך אירועים בעלי אופי אזרחי מובהק, מצביעים על כך שהפקודות הניתנות לחיילים הנוגעות לירי אש חיה במפגינים בלתי חמושים אינן חוקיות על פי המשפט הבינלאומי. על כן, יש להבהיר באופן מיידי לכוחות בשטח כי **ירי על מנת להרוג באירועים בעלי אופי אזרחי מותר רק במקרים בהם נשקפת סכנת חיים לכוח הצבאי או לאחרים מאדם מסוים.**
3. ביום 25.3.2018 פנינו אליך בעקבות מספר מקרים בהם ירו חיילים למוות בתושבי עזה ששהו באיזורים בהם הצבא אינו מתיר לתושבי עזה לשהות. בפנייתנו עמדנו על כך שהמנעותך מלהורות על פתיחה בחקירת מצ"ח במקרים בהם נהרגו אזרחים מעלה חשד כי הוראות הפתיחה באש אינן עומדות בכללים הבסיסיים ביותר במשפט הבינלאומי. פנייתנו זו לא נענתה, ושוב אנו רואים בצער את תוצאותיהן הקשות של הפקודות הלא חוקיות הללו.
4. למעלה מן הצורך נבהיר, כי גם באירועים בעלי אופי לחימתי אין לצבא היתר לירות באזרחים. עקרון ההבחנה בין אזרחים ללוחמים הוא מן העקרונות הבסיסיים ביותר של הדין הבינלאומי, העקרון מהווה דין מנהגי וישראל מחוייבת לנהוג לפיו. מפגין בלתי חמוש אינו לוחם, גם אם הוא תומך החמאס ואפילו אם הוא "מסית". לכן, הריגתם של מפגינים בלתי חמושים אינה חוקית. העקרון החשוב השני הוא עקרון המידתיות. גם במקרה הלא סביר, בו נתפס אזרח בלתי חמוש

כאדם המשתתף בפעולות האיבה, יש להשתמש באמצעים שפגיעתם מצומצמת. במקרה של הפגנות המוניות הרי שאין צורך ביצירתיות רבה כדי לבחור את האמצעי המידתי. הצבא מצוייד באמצעים מגוונים לפיזור הפגנות ועושה בהם שימוש תדיר במקרים אחרים. לכן, גם בפרשנות הקיצונית ביותר המתייחסת אל ההפגנות הללו כאירוע שאינו אזרחי הוראות המתירות ירי על מנת להרוג באדם שאינו מסכן איש אינן מידתיות ולכן אינן חוקיות.

5. הזכות של מדינה להגן על גבולותיה אינה מעניקה לה רישיון להרוג אזרחים, גם אזרחים שמתקרבים לגדר, ואפילו אזרחים שעוברים את הגדר, כל עוד הם אינם מסכנים את הכוחות. אנו פונים אליך על מנת שתנחה את הכוחות בשטח לפעול כדין. אם הירי נעשה שלא על פי הנחיות הצבא, יש לפתוח בחקירת מצ"ח מיידית ומקיפה בכל אירוע בו נהרג אזרח באירועי יום האדמה בעזה.

בברכה,

רוני פלי, עו"ד